

การศึกษาองค์ประกอบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียน

A Study of the Component of Educational Resource Management in Schools

อารียา ประพัตรรงค์ Areeya Praphatsarang

ทรัพย์ทิรัญ จันทรักษ์ Suphirun Jantarak

เอกลักษณ์ เพียสา Akkaluck Pheasa

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand

Areeya.pr65@snru.ac.th

Haripunchai Review 11/10/2023

Haripunchai Review 10/11/2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยศึกษาจากเอกสาร ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนคือ 1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการและนักวิจัยตั้งแต่ปี 2557-2566 จำนวน 40 แหล่ง โดยแบ่งเป็นประเภทหนังสือจำนวน 3 แหล่ง งานวิจัย 37 แหล่ง 2) การประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสาร และแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

องค์ประกอบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารทรัพยากรบุคคล 2) การบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ 3) การบริหารทรัพยากรงบประมาณ และ 4) การบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่ โดยทุกองค์ประกอบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การบริหารทรัพยากรบุคคล, การบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์, การบริหารทรัพยากรงบประมาณ, การบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่

Abstract

The main objective of this article was to study of educational resource management in schools. The research process was divided into two steps: Step 1 40 studies of documents and related research by academics and researchers from 2014-2023 are divided into 3 book types, 37 research sources.; Step 2 entailed the assessment of the educational resource management in school components by five experts associated. The research utilized a research synthesis form and a 5-point rating scale appropriateness assessment. Statistical tools such as frequency, percentage, mean, and standard deviation were employed for data analysis, and content synthesis was used to analyze the gathered data.

The research findings revealed

The presence of four main components of educational resource management in schools. These components are as follows: (1) Personnel resource management, (2) Materials resource management, (3) Budget resource management, and (4) Building management. Moreover, all of these components were deemed highly appropriate by the participants involved in the assessment.

Keywords : Personnel resource management, Materials resource management, Budget resource management, Building management

บทนำ

ประสิทธิภาพของสถานศึกษาเกิดจากสถานศึกษาที่มีสภาพทางสังคม บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีความพร้อมในด้านทรัพยากรต่าง ๆ เอกสาร สื่อวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีงบประมาณเพียงพอ และมีทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดี ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในด้านต่าง ๆ เพื่อให้กระบวนการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา บทบาทหน้าที่

ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการจูงใจเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานและเสริมสร้างความก้าวหน้าของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามนโยบายที่กำหนดไว้ (ปภิตตา ปานเกษม, 2565)

การจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรทางการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อใช้ในการบริหารงานซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สินทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถานประกอบการ สถาบันศาสนา สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษา มาตรา 59 ให้สถานศึกษาของรัฐเป็นนิติบุคคลมีอำนาจในการปกครอง ดูแลบำรุงรักษาใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาทั้งเป็นราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุและที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการของสถานศึกษาและเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ไม่ขัดแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์และภารกิจ สามารถจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ ได้ตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญอย่างยิ่งของทรัพยากรทางการศึกษาที่จะช่วยให้การบริหารงานของผู้บริหารดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ทรัพยากรทางการศึกษาจึงมีความจำป็นต่อหน่วยงานสถานศึกษาในการบริหารงานทางการศึกษา เนื่องจากเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญเพื่อให้การบริหารเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างสำเร็จสมบูรณ์ ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมสู่ตัวผู้เรียน (กณวรรณ ลาชุมเหล็ก, 2564)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าการบริหารทรัพยากรทางการศึกษามีความจำป็นและมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะสามารถจัดการและบริหารทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้ได้ประโยชน์อย่างสูงสุด ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ และเป็นแนวทางดำเนินการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนำไปใช้ในกระบวนการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ อีกทั้งเป็นแนวทางในการวางแผนแก้ไขปัญหา ปรับปรุงและพัฒนา ให้มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัย เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียน โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาองค์ประกอบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียน ตามแนวคิดของนักวิชาการและเอกสารที่เกี่ยวข้อง 40 แหล่ง โดยแบ่งเป็นประเภทหนังสือจำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2553), มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2556) และหวน พินธุพันธ์ (2565) ประเภทงานวิจัยจำนวน 37 แหล่ง ได้แก่ ปกเขต ชนะโยธา (2557), ศินิชา ยิ้มปาน (2557), พชฌินยา หานะพันธ์ (2557), พิกุล ถนอมขวัญ (2558), วิชญ์ภาส สว่างใจและพูนสิน ประคำมินทร์ (2558), สุริยาพร ดวงจักร ณ อยุธยา (2558), ปุริดา ลำถึง (2559), สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์ฯ (2559), พรทิพย์ หลักเฉลิมพร (2560), ศินิชา ยิ้มปาน (2560), เรื่องสิทธิ์ นามทองและอาคม อึ้งพวง (2560), หวน พินธุพันธ์ (2560), อารีรัตน์ สอนหลวง (2560), ทินลัคน์ บัวทอง (2561), พันทิพา อมรฤทธิ์ (2561), สุภาภรณ์ บัวจันทร์ (2561), กุลนภา เถระวรรณ (2562), เบญจภา เบญจธรรมธร (2562), นิรุตต์ วงคำชัย (2563), สุชาดา บรรณกิจ (2563), กณวรรณ ลาชุมเหล็ก (2564), ชัยชนะ ราชไชย และจิรวัฒน์ วรณโรจน์ (2564), พงศธร แสนเมือง (2564), พระมหานันทพงษ์ ญาณกวี(ศรีโยธา) (2564), ภาณุพงศ์ หล้าเหล็ก (2564), รัฐพงษ์ มั่นต่อ และหยกแก้ว กมลวรรณ (2564), จิตตา จันทอนแก่นและจำเนียร พลหาญ (2565), พริยาพร สายช่วย (2565), ปกิตตา ปานเกษม (2565), ปกัสร่า โยงราช (2565), สุธิดา ศิริสวัสดิ์ (2565), กุสุมาวดี พลเรือนทอง (2566), ธัชชัย ศิรินุมาศ (2566), พัทธกัษ ยะนัน และสายฝน แสนใจพรม (2566), วัชร ศรีทอง (2566), สารีณี สังไทย (2566), สุทธิกรณ วรรณสมพร (2566) และ Usman, Yunusa Dangara (2016)

1.2 สังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียน โดยการนำข้อมูลที่ได้ มาจัดใหม่ให้เป็นระเบียบเพื่อให้ทราบว่าข้อมูลแต่ละค่าหรือข้อมูลแต่ละกลุ่มเกิดขึ้นซ้ำ ๆ

กันก็ครั้งโดยการสร้างตารางแจกแจงความถี่ขึ้น และคัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไปซึ่งเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 50 ของความถี่ทั้งหมด

2. ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบ

ในขั้นตอนนี้จะนำองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์เสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบ ซึ่งได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิไว้ ดังนี้

2.1 อาจารย์ระดับอุดมศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอกทางการบริหาร มีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ด้านการบริหารไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

2.3 ครู มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางการศึกษา มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ หรือมีประสบการณ์ด้านการสอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเคราะห์เอกสาร

แบบสังเคราะห์เอกสารซึ่งเป็นตารางสังเคราะห์องค์ประกอบจากแนวคิดของนักวิชาการและนักวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำนวน 40 แหล่ง เพื่อใช้ในการแจกแจงความถี่

2. แบบสอบถาม

แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามรูปแบบของ Likert's Scale แบบสอบถามใช้สอบถามเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารทรัพยากรบุคคล การบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ การบริหารทรัพยากรงบประมาณ และการบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสังเคราะห์เอกสาร ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ

2. แบบสอบถาม ใช้เพื่อประเมินองค์ประกอบ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ที่กำหนดตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความเหมาะสม

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการและนักวิจัย โดยการแจกแจงความถี่ที่มีค่าเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 50 ของความถี่ทั้งหมด ได้องค์ประกอบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา 4 องค์ประกอบ จากนั้นนำองค์ประกอบเหล่านั้นมากำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ และพฤติกรรมบ่งชี้ โดยการสังเคราะห์สรุปความหมายขององค์ประกอบจากการศึกษาเอกสารและตำรา โดยกำหนดให้มีความสอดคล้องและครอบคลุมกับนิยามปฏิบัติการ นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นลักษณะความเหมาะสมสามารถสรุปได้ดังตาราง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียน (ค่าเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน)

องค์ประกอบ	นิยามปฏิบัติการ	พฤติกรรมบ่งชี้	ความเหมาะสม		
			$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. การบริหารทรัพยากรบุคคล	กระบวนการจัดการทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ เพื่อเกิดประโยชน์อันสูงสุดต่อการดำเนินงานสถานศึกษาและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ตั้งแต่การวางแผนอัตรากำลัง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การพัฒนาบุคลากร ตลอดจนส่งเสริมการรักษาวินัยและการออกจากราชการ	1. โรงเรียนมีกระบวนการวางแผนอัตรากำลังที่เพียงพอกับความต้องการ	5.00	0.00	มากที่สุด
		2. โรงเรียนมีกระบวนการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งอย่างเป็นระบบ	5.00	0.00	มากที่สุด
		3. โรงเรียนมีกระบวนการพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีการที่หลากหลาย	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	นิยามปฏิบัติการ	พฤติกรรมบ่งชี้	ความเหมาะสม		
			$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
		4. โรงเรียนมีกระบวนการส่งเสริมการรักษาวินัยเพื่อปกป้องและธำรงไว้ซึ่งวินัยอันดี	5.00	0.00	มากที่สุด

		5. โรงเรียนมีกระบวนการ การออกจากราชการด้วยเหตุ จำเป็นต่าง ๆ	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม			5.00	0.00	มากที่สุด
2. การบริหารทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์	กระบวนการจัดการทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ มีอยู่ เพื่อเกิดประโยชน์อัน สูงสุดต่อการดำเนินงาน สถานศึกษาและบรรลุตาม เป้าหมายที่กำหนด ทั้งด้าน การสำรวจความต้องการและ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ การ ลงทะเบียน ตลอดจนการ บำรุงรักษาซึ่งวัสดุ อุปกรณ์ ต่าง ๆ	1. โรงเรียนมีกระบวนการ การสำรวจความต้องการและ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์อย่างเพียงพอ	5.00	0.00	มากที่สุด
		2. โรงเรียนมีกระบวนการ การลงทะเบียนวัสดุ อุปกรณ์ อย่างเป็นระบบ	5.00	0.00	มากที่สุด
		3. โรงเรียนมีกระบวนการ การบำรุงรักษาซึ่งวัสดุ อุปกรณ์ ต่าง ๆ อย่างเป็นระเบียบ เรียบร้อย	5.00	0.00	มากที่สุด
		รวม	5.00	0.00	มากที่สุด
3. การบริหารทรัพยากร งบประมาณ	กระบวนการจัดการทรัพยากร งบประมาณที่มีอยู่ เพื่อเกิด ประโยชน์อันสูงสุดต่อการ ดำเนินงานสถานศึกษาและ บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งด้านการวางแผน การ บริหารการเงิน การรายงาน และการตรวจสอบ	1. โรงเรียนมีกระบวนการ การวางแผนงบประมาณอย่าง เหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
		2. โรงเรียนมีกระบวนการ การบริหารการเงินอย่าง เหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
		3. โรงเรียนมีกระบวนการ การรายงานงบประมาณอย่าง เป็นระบบ	5.00	0.00	มากที่สุด
		4. โรงเรียนมีกระบวนการด้าน งานพัสดุและสินทรัพย์อย่าง เหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	นิยามปฏิบัติการ	พฤติกรรมบ่งชี้	ความเหมาะสม		
			$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
		5. โรงเรียนมีกระบวนการ การตรวจสอบภายในอย่าง โปร่งใส	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม			5.00	0.00	มากที่สุด

4. การบริหารทรัพยากร อาคาร สถานที่	กระบวนการจัดการทรัพยากร อาคาร สถานที่ เพื่อเกิด ประโยชน์อันสูงสุดต่อการ ดำเนินงานสถานศึกษาและ บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งด้านการจัดการ การ บำรุงรักษาและการ ประเมินผลการใช้อาคาร สถานที่	1. โรงเรียนมีกระบวนการ การบริหารจัดการอาคาร สถานที่อย่างเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
		2. โรงเรียนมีกระบวนการ การบำรุงรักษาอาคาร สถานที่ อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย	5.00	0.00	มากที่สุด
		3. โรงเรียนมีกระบวนการ การประเมินผลการใช้อาคาร สถานที่อย่างโปร่งใส	5.00	0.00	มากที่สุด
		รวม		5.00	0.00

จากตารางที่ 1 ผลประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการบริหารทรัพยากร
ทางการศึกษาในโรงเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พบว่า

1. ผลการประเมินองค์ประกอบหลักภาพรวม พบว่าทั้ง 4 องค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด
ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ
อุปกรณ์ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ มีความเหมาะสม
ในระดับมากที่สุด ด้านการบริหารทรัพยากรอาคาร สถานที่ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2. ผลการประเมินองค์ประกอบรายด้าน พบว่า

2.1 การบริหารทรัพยากรบุคคล มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย
5 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) การวางแผนอัตรากำลัง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 2) การสรรหา
และบรรจุแต่งตั้ง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 3) การพัฒนาบุคลากร มีความเหมาะสมในระดับ
มากที่สุด 4) การรักษาวินัยมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และ 5) การออกจากราชการ มีความ
เหมาะสมในระดับมากที่สุด

2.2 การบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
ประกอบด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) การจัดหาพัสดุมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
2) การลงทะเบียนวัสดุ อุปกรณ์ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 3) การบำรุงรักษา มีความ
เหมาะสมในระดับมากที่สุด

2.3 การบริหารทรัพยากรงบประมาณ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
ประกอบด้วย 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) การวางแผนงบประมาณ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
2) การบริหารการเงิน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 3) การรายงานงบประมาณ มีความ

เหมาะสมในระดับมากที่สุด 4) งานพัสดุและสินทรัพย์ มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด
5) การตรวจสอบภายใน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2.4 การบริหารทรัพยากรอาคาร สถานที่ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) การบำรุงรักษาอาคาร สถานที่ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 2) การบริหารจัดการอาคาร สถานที่ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 3) การประเมินผล การใช้อาคาร สถานที่ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาองค์ประกอบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียน” จากสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำมาอภิปรายผลรายด้าน ดังต่อไปนี้

อภิปรายผลด้านที่ 1 การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียน ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาพบว่าประกอบด้วย 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) การวางแผนอัตรากำลัง 2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3) การพัฒนาบุคลากร 4) การรักษา วินัย และ 5) การออกจากราชการ โดยทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ หลักเฉลิมพร (2559) พบว่าได้กล่าวถึงองค์ประกอบการบริหารทรัพยากรบุคคล ไว้จำนวน 5 องค์ประกอบ คือ 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4) วินัยและการรักษาวินัย และ 5) การออกจากราชการ

อภิปรายผลด้านที่ 2 การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียน ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาพบว่าประกอบด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) การจัดหาพัสดุ 2) การลงทะเบียนวัสดุ อุปกรณ์ และ 3) การบำรุงรักษา โดยทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งงานวิจัยของ วิชญ์ภาส สว่างใจ และ พูนสิน ประคำมินทร์ (2558) กล่าวถึงองค์ประกอบการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ ไว้จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การลงทะเบียน 2) การลงทะเบียน 3) การติดตามและประเมินผล และ 4) การบำรุงรักษาและจำหน่ายวัสดุ อุปกรณ์

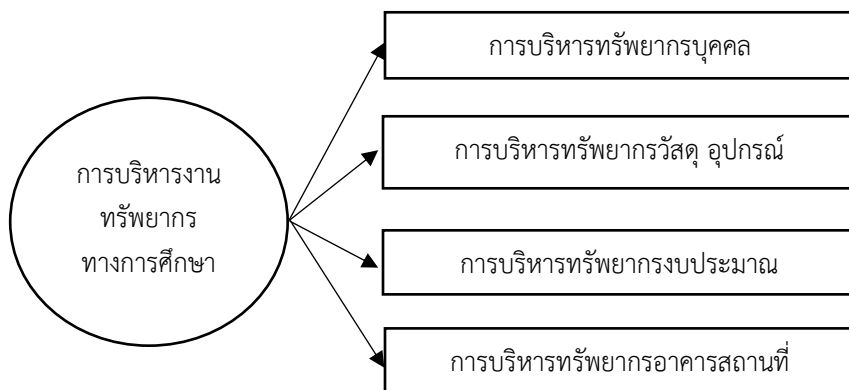
อภิปรายผลด้านที่ 3 การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียน ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาพบว่าประกอบด้วย 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) การวางแผนงบประมาณ 2) การบริหารการเงิน 3) การรายงานงบประมาณ 4) งานพัสดุ

และสินทรัพย์ และ 5) การตรวจสอบภายใน โดยทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งงานวิจัยของ ภาณุพงศ์ หล้าแท้ (2564) กล่าวถึงองค์ประกอบการบริหารทรัพยากรงบประมาณไว้ 3 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดสรรและการใช้งบประมาณ 2) การประเมินงบประมาณ และ 3) การระดมและสรรหางบประมาณ

อภิปรายผลด้านที่ 4 การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียน ด้านการบริหารทรัพยากรอาคาร สถานที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาพบว่าประกอบด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) การบำรุงรักษาอาคาร สถานที่ 2) การบริหารจัดการอาคาร สถานที่ และ 3) การประเมินผลการใช้อาคาร สถานที่ โดยทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งงานวิจัยของ โสภา คุ่มทรัพย์ (2557) กล่าวถึงองค์ประกอบการบริหารทรัพยากรอาคาร สถานที่ไว้ 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการจัดอาคารสถานที่ 2) ด้านการใช้อาคารสถานที่ 3) ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ และ 4) ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยทำให้ได้ทราบองค์ประกอบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียน โดยมีขั้นตอนในการวิจัย ได้แก่ การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องใช้วิธีการสังเคราะห์เชิงเนื้อหา ทำให้ได้องค์ประกอบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนเป็นเบื้องต้น จากนั้นทำการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้ง เพื่อใช้ในการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบที่ได้จากการศึกษาในข้างต้นนั้น สามารถอธิบายได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 องค์ประกอบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียน

จากแผนภาพทำให้เห็นว่าการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารทรัพยากรบุคคล การบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ การบริหารทรัพยากรงบประมาณ และการบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่ ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบจะมีขอบข่ายการบริหารที่แตกต่างกันออกไป โดยมีผลโดยตรงกับการบริหารสถานศึกษา ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาที่ดีควรยึดความสำคัญของการบริหารทรัพยากรดังกล่าวด้วย

สรุป และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาขององค์ประกอบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียน” พบว่ามี 4 องค์ประกอบ เมื่อพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบทั้งภาพรวมและรายด้านพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ประกอบด้วย 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) การวางแผนอัตรากำลัง 2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3) การพัฒนาบุคลากร 4) การรักษาวินัย และ 5) การออกจากราชการ ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ ประกอบด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) การจัดหาพัสดุ 2) การลงทะเบียนวัสดุ อุปกรณ์ และ 3) การบำรุงรักษา ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ ประกอบด้วย 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) การวางแผนงบประมาณ 2) การบริหารการเงิน 3) การรายงานงบประมาณ 4) งานพัสดุและสินทรัพย์ และ 5) การตรวจสอบภายใน ด้านการบริหารทรัพยากรอาคาร สถานที่ ประกอบด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) การบำรุงรักษาอาคาร สถานที่ 2) การบริหารจัดการอาคาร สถานที่ และ 3) การประเมินผลการใช้อาคาร สถานที่ จากผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยพบว่าการบริหารทรัพยากรทางการศึกษามีส่วนสำคัญในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างดียิ่ง ต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาครอบคลุมทั้ง 4 ด้านอย่างทั่วถึง รอบด้าน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมียุทธศาสตร์ความรู้ในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาที่ดี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในสังกัดอื่น เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทนั้น ๆ

2.2 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียน โดยการสังเกตหรือสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในลักษณะของวิจัยเชิงคุณภาพ

References

- กณวรรณ ลาชุมเหล็ก. (2564). สภาพและแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. *วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 2) และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพฯ: สยามสปอร์ต ซินดิเคท.
- กุสุมาวดี พลเรือนทอง. (2566). การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์. *วารสารวิชาการรัตนบุคย์*, 5(2), 601-618.
- จิตตา จันทอนแก่นและจำเนียร พลหาญ. (2565). แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 9. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 2(6), 325-342.
- ชัยชนะ ราชไชยและจิรวัฒน์ วรณโรจน์. (2564). ความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. *ลีกขา วารสารศึกษาศาสตร์*, 8(2), 20-32.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2553). *ระบบและการจัดระบบ*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อิชชัย ศิริनुมาศ. (2566). สภาพ ความต้องการจำเป็น และแนวทางพัฒนาการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 8(1), 617-632.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เบญจมา เบญจธรรมธ. (2562). การบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 6(2), 47-66.
- ปกิตตา ปานเกษม. (2565). การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2. *วารสารบัณฑิตวิจัย*, 12(2), 145-158.

- ปภัสรา โยงราช. (2565). การพัฒนารูปแบบการระดมทรัพยากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 9(1), 194-204.
- ปฐิตา ลำถึง. (2559). การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพ*, 3(2), 33-40.
- พงศธร แสนเมือง. (2564). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี. *วารสารพัฒนาทักษะทางวิชาการอย่างยั่งยืน*, 3(3), 25-36.
- พรทิพย์ หลักเฉลิมพร. (2560). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพ*, 4(1), 55-61.
- พระมหานันทพงษ์ ญาณกวี(ศรีโยธา). (2564). การมีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 8(4), 14-21.
- พิทักษ์ ยะนันและสายฝน แสนใจพรม. (2566). สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านยางครก อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 17(1), 42-58.
- พิริยาพร สายช่วย. (2565). กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. *วารสารรัชตภาคย์*, 16(48), 167-182.
- พันทิพา อมรฤทธิ์. (2561). การศึกษาสภาพการใช้และปัจจัยส่งเสริมการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาแบบเปิดอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับการเรียนการสอนเชิงรุกในบริบทอุดมศึกษาไทย. *วารสารเทคโนโลยีสุรนารี*, 12(1), 17-36.
- ภาณุพงศ์ หล้าแหล่. (2564). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 6. *วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2556). *การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- รัฐพงษ์ มั่นต่อ และหยกแก้ว กมลวรเดช. (2564). แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1. *วารสารวิชาการ*, 6(10), 223-238.
- เรืองสิทธิ์ นามกองและอาคม อึ้งพวง. (2560). การประเมินความต้องการจำเป็นในการใช้ทรัพยากรทางการบริหารเพื่อการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 11(4), 142-153.
- วัชร ศรีทอง. (2566). สภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการระดมทรัพยากรการศึกษาในยุคชีวิตวิถีใหม่ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 14(1), 1-16.
- วิษณุภาส สว่างใจและพูนสิน ประคำมินทร์. (2558). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ในเขตอำเภอปลาปาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 5(2), 128-136.
- ศินชา ยัมปาน. (2560). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอหนองปีตา จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 9(1), 88-96.
- สุชาดา บรรณกิจ. (2563). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 10(7), 2857.
- สุทธิกรณ์ วรรณสมพร. (2566). ปัจจัยการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1. *วารสารการบริหารนิเทศบุคคลและนวัตกรรมการท้องถิ่น*, 9(8), 287-300.
- สุธิดา ศิริสวัสดิ์. (2565). สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(8), 170-185.

- สุภาภรณ์ บัวจันทร์. (2561). แนวทางพัฒนาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอวังเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1. *วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สาริณี สังไทย. (2566). แนวทางการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กที่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 9(8), 395-408.
- โสภา คุ่มทรัพย์. (2557). การบริหารงานอาคารสถานที่ในโรงเรียนวัดประยูรวงศ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร. *วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. วิทยาลัยทองสุข.
- หวน พินธุ์พันธ์. (2560). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา. ใน *สารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. (เล่ม 52) : 7-19.
- _____ (2565). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา. นนทบุรี: พินธุ์พันธ์.
- อารีรัตน์ สวนหลวง. (2560). การนำเสนอกระบวนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. *วารสาร ศึกษาศาสตร์ปริทรรศน์*, 4(2), 145-157.
- Usman, Y.D. (2016). Educational Resources: An Integral Component for Effective School Administration in Nigeria. *Research on Humanities and Social Sciences*, 6(13), 27-37.